

XIV - prezentacije

Teme:

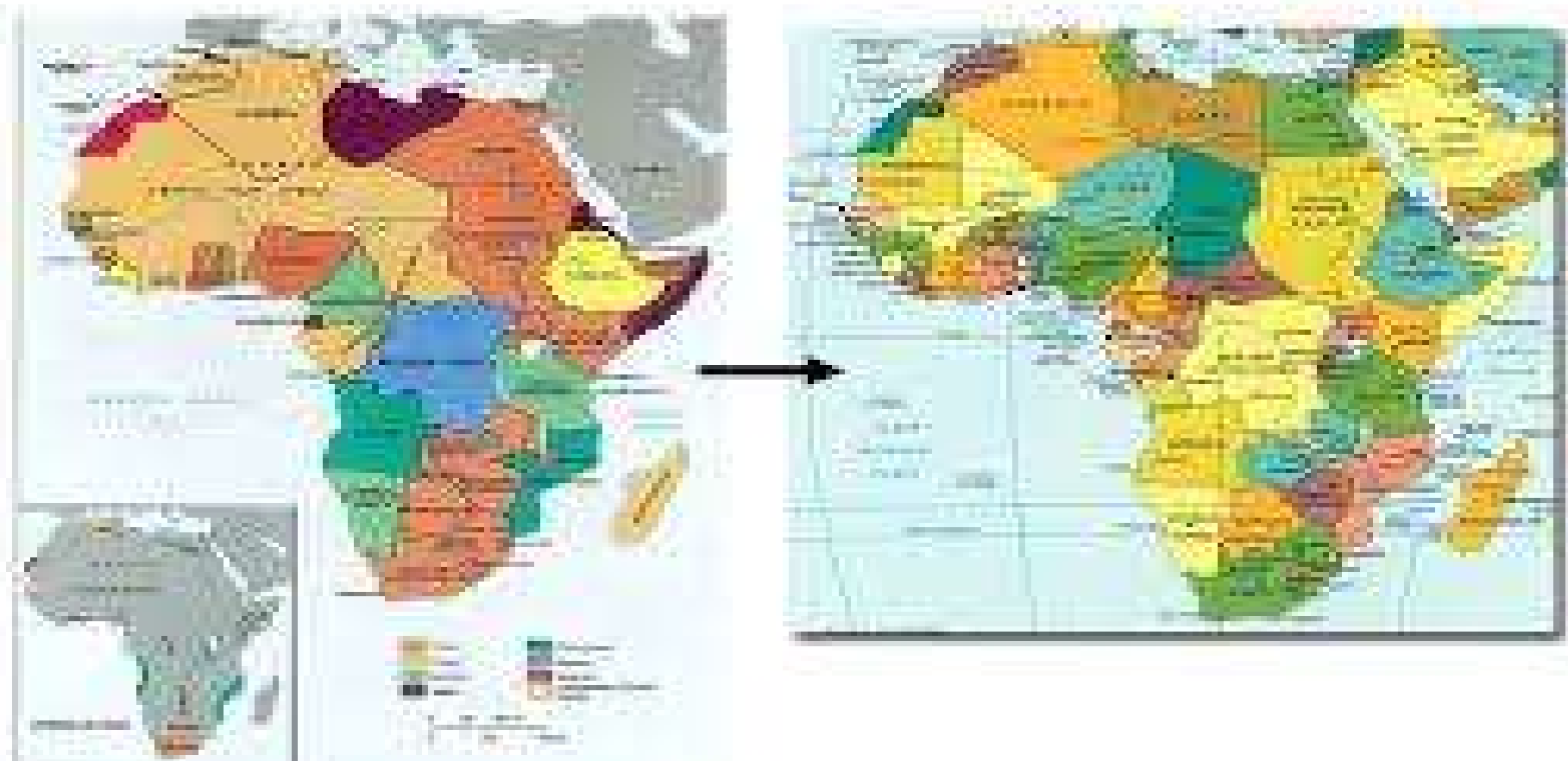
- Antikolonijalna revolucija;
 - Trka u naoružanju;
- Hladni rat – karakteristike i krize

Antikolonijalne revolucije

- Borba naroda za oslobođenje od kolonijalnog ropstva išla je uporedo sa ekspanzijom kolonijalnih sila, a to su bile: Velika Britanija, Francuska, Španija, Portugal Holandija i dr.
- Za početak dekolonizacije uopšte, uzima se borba trinaest sjevernoameričkih kolonija protiv Velike Britanije u 18. vijeku. Francuska revolucija pokrenula je točak antikolonijalne istorije, posebno na tlu Latinske Amerike. Sljedeći događaji koji su dali podstrek narodnooslobodilačkim i antikolonijalnim principima su bili Prvi svjetski rat i Oktobarska revolucija u Rusiji.
- Poslije II sv. rata, zahvaljujući *pobjedi antihitlerovske koalicije, sprovedenim socijalističkim revolucijama, nastanku i aktivnosti Pokreta nesvrstanih*, talas dekolonizacije dostigao je svoj vrhunac, naročito u Africi i Aziji.

- Poveljom UN-a, svim narodima je priznato **pravo na samoopredjeljenje**, a uporedo je predviđena i posebna zaštita tzv. Nesamoupravne teritorije i nakadšnje mandatne i druge teritorije stavljene pod nadzor UN-a u okviru međunarodnog sistema starateljstva.
- Pokušaji kolonijalnih imperija da ustavnim reformama uspire ili uguše proces dekolonizacije naišli su na neuspjeh.
- Proces dekolonizacije zahvatio je sljedeće zemlje:
 - Island (odvajanjem od Danske) i Liban- 1944. godine; Sirija i Jordan - 1946. godine; Burma, Indija i Pakistan – 1947. godine; Cejlon odnosno Šri Lanka - 1948. godine; Indonezija – 1949. godine; Libija – 1951. godine; Eritreja, u federaciji sa Etiopijom, - 1952. godine; Kambodža, Sjeverni Vijetnam i Laos – 1954. godine; Tunis i Maroko – 1956. godine; Gana – 1957. godine,; Gvineja (francuska) 1958 godine a Kipar 1959. godine.

Decolonization in Africa

- Ujedinjene nacije su 1960. godine izglasale *Deklaraciju UN-a o davanju nezavisnosti kolonijalnim zemljama*. Te godine je dekolonizacija dostigla svoj vrhunac, jer se 16 afričkih zemalja osamostalilo.
- Šezdesetih godina nezavisnost stiču i Sijera Leone, Kuvajt, Tanganjika (koja je sa Zanzibarom formirati Tanzaniju) kao i Zapadna Samoa, Ruanda, Jamajka, Uganda, Singapur, Malta itd.
- Od značajnijih kolonija, danas postoje samo britanski Gibraltar i danski Grenland.
- Za više o revolucijama vidjeti u *Svjetska politika nakon 1945*, dostupna na linku: [OVDJE](#)

Trka u naoružanju i pregovori o razoružanju

- Nakon završetka II svjetskog rata, a posebno nakon formiranja dva vojnopolitička saveza: NATO-a i Varšavskog pakta, uslijedila je trka u naoružanju između ta dva saveza
- Trka u naoružanju se ogledala u proizvodnji sve skupljeg i razornijeg konvencionalnog i nekonvencionalnog naoružanja. Svaki blok je težio da stekne prednost u nekonvencionalnom naoružanju: atomske i hidrogenske bombe, balističke rakete, hemijsko i biološke oružje i dr.
- Odmah po završetku II svjetskog rata, i nakon demonstracije razornih posljedica upotrebe nuklearnog oružja, inicirana je neophodnost kontrole oružja za masovno uništavanje.
- *Prvom rezolucijom UN-a od 24. januara 1946. godine* formirana je Komisija za nuklearnu energiju, koja je trebala da priprema predloge za korišćenje nuklearne energije u mironropske svrhe
- *Baruhov plan* i veto SSSR-a

- 1952. godine formiranje Komisije za razoružanje
- Početak pregovora o razoružanju započeti 1958. u Ženevi, između SAD-a, Velike Britanije i SSSR-a
- 1963. godine postignut Moskovski sporazum
- NPT – Sporazum o neproliferaciji nuklearnog oružja usvojen 1968. godine
- Nastavak pregovora o razoružanju uslijedio potpisivanjem sporazuma START I između Džordža Buša i Mihaila Gorbačova, lidera dviju supersila.
- START I je predviđao redukovanje američkog i sovjetskog nuklearnog naoružanja i obostrane inspekcije – obavezivanje na smanjenje nuklearnih bojevih glava na po 6.000
- 1993. godine potpisan i START II, kojim je broj bojevih glava trebao biti između 1700 i 2000. Sporazum nije stupio na snagu
- Bil Klinton i Boris Jeljcin 1997. godine utvrđuju listu ciljeva u daljem smanjenju broja nuklearnih bojevih glava do 2.500 ili manje od polovine koju dozvoljava START II
- Važenje NPT sporazuma 1995. godine produženo na neograničen rok (potpisale ga 188 zemalja, uključujući sve nuklearne sile)

Hladni rat – karakteristike i krize

- U dodatku obavještenja sa ovom prezentacijom, studenti mogu pronaći materijale u PDF formatu na temu: Hladni rat, koje, osim obavezne literature, trebaju konsultovati za pripremu ove tematske jedinice.
- Napomena: Knjigu Dejvida Pejntera studenti mogu konsultovati za pripremu ispitnih pitanja, pored pripreme ove tematske jedinice.